

وفاداری و تعهد چیست و این ویژگی چه نقشی در قیام آخرالزمان دارد؟

بروز مفهوم وفاداری و تعهد در رابطه ما و امام معصوم چگونه است و نقش آن در قیام آخرالزمان چیست؟

تشخیص بسیاری از خصوصیات اخلاقی مثبت و منفی در شرایط عادی کار دشواری است. به طور مثال، اکثر افراد معمولاً آرام و خوش‌رفتارند و تا زمانی که موقعیتی تنش‌زا پیش نیاید، بد اخلاقی و تندخویی آن‌ها معلوم نمی‌شود؛ بعضی‌ها قابل‌اعتماد و رازدار به نظر می‌آیند، اما گذشت زمان ثابت می‌کند، که نمی‌توان به آن‌ها اعتماد کرد. این موضوع در مورد صفات خوب هم صادق است؛ مثلاً بعضی‌ها گمان می‌کنند که به اندازه کافی صبور نیستند، اما در موقعیت‌های دشوار که نیاز به صبر و استقامت فراوان دارد، در مقایسه با دیگران بسیار موفق‌تر عمل می‌کنند. وفاداری و تعهد هم از جمله خصلت‌هایی است که معمولاً در میدان عمل بروز می‌کند.

- وفاداری و تعهد به چه معناست؟ وقتی می‌گوییم فلانی همسر وفادار، دوست وفادار یا شیعه وفاداری است، دقیقاً منظورمان چیست؟

- وفای به عهد در رابطه بین ما و معصومین (علیهم‌السلام) چه اهمیتی دارد و چگونه می‌تواند ما را به بالاترین مراتب انسانی برساند؟

در ادامه مجموعه مقالات پیام‌های اخلاقی عاشورا در این مقاله به اهمیت وفاداری و تعهد در روابط انسانی به‌ویژه در رابطه بین خود و اهل بیت (علیهم‌السلام) می‌پردازیم و سپس نقش این خصوصیت مهم را در شکل‌گیری قیام آخرالزمان و ظهور حضرت مهدی (عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف) بررسی می‌کنیم؛ اما پیش از آن ابتدا باید ببینیم وفاداری و تعهد به طور کلی به چه معناست و افراد باوفا چه ویژگی‌هایی دارند؟

مفهوم وفاداری چیست و چه طور می‌توان آن را تشخیص داد؟

ساده‌ترین مصداق وفاداری و تعهد پایبندی به قول‌های کوچکی است که به دیگران می‌دهیم؛ مثلاً به فرزندمان قول می‌دهیم که برایش بستنی بخریم یا او را به گردش ببریم. جلوه‌های عمیق‌تر وفاداری معمولاً در سختی‌ها و گرفتاری‌ها تجلی پیدا می‌کند. به‌عنوان مثال، کسی که با وجود ناباروری همسرش همچنان در کنار او می‌ماند، همسری وفادار است؛ یا کسی که رفیق خود را در اوقات نیاز، بیماری یا ورشکستگی تنها نمی‌گذارد، رفیقی وفادار است و...

بنابراین اگر بخواهیم تعریف ساده‌ای از وفاداری ارائه دهیم، می‌توانیم بگوییم: «وفاداری الزامی اخلاقی است که طرفین را در یک رابطه کنار هم نگه می‌دارد و پایداری و دوام آن رابطه را تضمین می‌کند. در هر رابطه‌ای که پای عهده‌ی در میان باشد، هر جا که کسی حقی بر گردن دیگری داشته باشد، یا قولی به دیگری داده باشد، وفاداری و تعهد الزام پیدا می‌کند.» این ویژگی در حیوانات هم وجود دارد.

حال ببینیم خصوصیات افراد وفادار چیست و آیا ما هم در ردیف افراد وفادار و متعهد قرار داریم، یا خیر؟ خیلی از ما خودمان را نسبت به وطن، همسر، دوست، والدین و... وفادار و متعهد می‌دانیم، اما به‌محضی که منافع مان به‌خطر بیفتد یا آسایش مان به هم بریزد، به‌راحتی رابطه را قطع می‌کنیم و حاضر نیستیم هیچ هزینه‌ای برای حفظ آن را پردازیم. در عوض بعضی‌ها مان در بحرانی‌ترین شرایط نیز به عهدمان پایبندیم، حقی که دیگران بر گردن مان دارند را فراموش نمی‌کنیم، جا نمی‌زنیم، خیانت نمی‌کنیم و وظایف مان را دقیق و درست انجام می‌دهیم.

با ذکر این مقدمه یک سؤال مهم پیش می‌آید:

- آیا همه روابط ما از اهمیت یکسانی برخوردارند؟ اگر این‌گونه نیست وفاداری و تعهد به کدام رابطه باید در اولویت باشد؟

وفاداری به چه کسانی باید در اولویت زندگی ما باشد و چرا؟

در بین تمام روابطی که ما با جهان هستی برقرار می‌کنیم مهم‌ترین رابطه، رابطه ما با خداوند و اهل بیت (علیهم‌السلام) است. این رابطه حتی از رابطه ما با پدر و مادرمان که یک رابطه خونی و ژنتیکی به حساب می‌آید مهم‌تر است، اما چرا؟

رابطه ما با خدا و اهل بیت (علیهم‌السلام) رابطه‌ای وجودی و حقیقی است و به ابتدای خلقت برمی‌گردد. والدین ما واسطه به دنیا آمدن جسم ما بوده‌اند؛ اما نفس ما که حقیقت جاودانه وجود ما را تشکیل می‌دهد از جنس خدا و مظاهر کامل خدا-اهل بیت (علیهم‌السلام) است.^۱ علاوه بر این ما با معصومین رابطه‌ای حقوقی هم داریم که به امام و رهبر بودن آن‌ها مربوط می‌شود. معصومین حجت خدا بر روی زمین و تنها راهنمایان ما به سمت هدف خلقت و سعادت ابدی هستند. خداوند ایشان را چراغ راه ما قرار داده تا در تاریکی‌های دنیا گم نشویم و در پرتو وجودشان راه نجات را پیدا کنیم. پس اهل بیت (علیهم‌السلام) از دو جهت بر ما حق دارند؛ اول این که اصل ریشه و خانواده آسمانی ما هستند و دوم این که **واسطه رسیدن فیض الهی** به ما هستند و همه الطاف خداوند از مجرای وجود ایشان به ما می‌رسد. وجود ما مثل چشمه‌ای است که سرچشمه آن خداوند و اهل بیت (علیهم‌السلام) اند؛ تمام پاکیزگی و طراوت این چشمه در گرو اتصال به سرچشمه است و اگر به هر دلیل این اتصال قطع شود، وجود ما از درون می‌گندد.

با توجه به این نکات بالاترین مصداق وفاداری، وفاداری و تعهد نسبت به خدا و معصومین (علیهم‌السلام) است؛ ما زمانی متعادل و طبیعی هستیم که رابطه با خدا و اهل بیت در اولویت ارتباطات ما و عشق به آن‌ها در رأس تمام معشوق‌هایمان باشد. اگر این اولویت‌بندی در وجود کسی جابه‌جا شود و معشوق‌های مادی و زمینی جای عشق به خدا و اهل بیت را در قلب او بگیرد، **فاسق** و غیرمتعادل است و از حیات انسانی خارج شده است.

۱. «تَحْنُ صَنَائِعُ رَبَّنَا وَ الْخَلْقُ بَعْدُ صَنَائِعُنَا؛ ما ساخته شدگان خدا هستیم و خلق، ساخته شده ما هستند»؛ بحارالانوار، ج 53، ص 1178

وفاداری و تعهد آزمونی تکراری در تاریخ

یکی از مهم‌ترین آزمون‌ها برای تشخیص طلای اصل از بدل سوزاندن آن با آتش است. طلای اصل در برابر حرارت اصالت خود را حفظ می‌کند و تغییر رنگ نمی‌دهد، اما طلای تقلبی تیره و سیاه می‌شود. گاهی خداوند هم از چنین آزمون‌هایی برای سنجیدن ادعاهای ما و میزان صدق و راستگویی‌مان استفاده می‌کند؛ ما را در امتحانات سنگین و موقعیت‌های دشوار قرار می‌دهد تا درصد خلوص و عیار صداقت‌مان معلوم شود. یکی از این آزمون‌ها آزمون وفاداری نسبت به امام معصوم است؛ همان آزمونی که برای کوفیان بارها و بارها تکرار شد و هر بار سرشکسته و شرمسار از آن بیرون آمدند.

مردم کوفه و به‌خصوص خواص آن‌ها در زمان امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) ایشان را همراهی و حمایت نکردند. امام حسن مجتبی (علیه‌السلام) به‌دلیل خیانت همین مردم مجبور به کناره‌گیری از خلافت و پذیرش صلح با معاویه شدند. در زمان امام حسین (علیه‌السلام) نیز با وجودی که حدود هجده هزار نفر از کوفیان با نماینده امام، مسلم‌بن‌عقیل (علیه‌السلام)، بیعت کرده بودند، به دلایل مختلفی از جمله ترس از تهدیدهای ابن‌زبیر و طمع به وعده‌های مادی او، دست از یاری امام کشیدند و ایشان را تنها گذاشتند. مجموعه این عوامل و چندین ماجرای تاریخی دیگر کوفه و کوفیان را به نمادی از بی‌وفایی، سست‌عنصری و عهدشکنی در تاریخ اسلام تبدیل کرده است.

وفاداری چه نقشی در ظهور و قیام آخرالزمان دارد؟

اغلب ما داستان عهدشکنی و بی‌وفایی کوفیان را بارها شنیده‌ایم و هر بار بیشتر از قبل برای غربت و تنهایی اهل بیت (علیهم‌السلام) اشک ریخته‌ایم؛ محرم هر سال لباس سیاه بر تن کرده‌ایم و از همه منتظرانی که امام خود را به کوفه دعوت کردند و سر بزنگاه دست از یاری ایشان کشیدند، اعلام برائت کرده‌ایم؛ در شب عاشورا خود را در خیمه امام تصور کرده و در کنار حبیب

و بُریر و زهیر به امام قول داده‌ایم، که به هیچ قیمتی ایشان را تنها نمی‌گذاریم؛ با همه این‌ها امام زمان خودمان صدها سال است که دور از ما و در غربت و تنهایی به‌سر می‌برند. کجای کار ما می‌لنگد، که ظهور هنوز محقق نشده است؟

«اگر شیعیان ما، که خداوند به آن‌ها توفیق طاعت و بندگی خویش را بدهد، در راه وفای به عهدی که بر دوش دارند همدل می‌شدند، هرگز برکت ملاقات ما از ایشان به تأخیر نمی‌افتاد و سعادت دیدار ما زودتر نصیب آنان می‌گشت»^۲ این جملات قسمتی از نامه‌ای است که بیش از یک‌صد سال پیش از سوی امام زمان (علیه‌السلام) برای شیخ مفید (رحمة‌الله‌علیه) فرستاده شده است. ایشان در این نامه بعد از سفارش‌های لازم به شیخ مفید و دستورهایی به شیعیان نبود **وفاداری و همدلی** در بین شیعیان را سبب غیبت خود شمرده‌اند؛ این موضوع نشان می‌دهد که ما و نسل‌های پیش از ما با وجود صدها سال عزاداری و بر سر و سینه زدن برای واقعه عاشورا هنوز از آن واقعه درس نگرفته‌ایم و گرفتار همان بی‌وفایی هستیم که کوفیان را به آن بلای عظیم دچار کرد. هنوز هم عشق به کمالات جمادی و گیاهی و حیوانی در وجود ما پرنرنگ‌تر و غلیظ‌تر از محبت به امام معصوم است؛ اگر این‌گونه نبود، تا به حال ظهور اتفاق افتاده بود. هنوز هم بسیاری از ما به مقام صدق نرسیده‌ایم و گرفتار ادعاهایمان هستیم.

همدلی بین شیعیان و وفاداری و تعهد نسبت به امام زمان (علیه‌السلام) مهم‌ترین آزمون دوران غیبت و اصلی‌ترین شرط ظهور است و تا این دو عامل تحقق پیدا نکند، اگر نگوئیم سایر تلاش‌های ما برای برطرف کردن موانع ظهور بی‌فایده بوده، لااقل کم‌فایده است.

حالا با توجه به تعاریفی که از مفهوم وفاداری و تعهد ارائه کردیم، هر کدام از ما باید موقعیت خود را در این آزمون بزرگ بسنجیم و در خلوت خود به این سؤالات کلیدی پاسخ دهیم:

- امام زمان (علیه‌السلام) چه جایگاهی در زندگی من دارند؟
- چقدر از وقت، دارایی، توان جسمی و روحی من در طول روز برای برطرف کردن موانع ظهور صرف می‌شود؟

نامه ولی عصر (عجل‌الله‌فرجه‌الشریف) به شیخ مفید (رحمة‌الله‌علیه)^۲

• آیا در زندگی من دل‌بستگی خاصی وجود دارد که بین من و امام (علیه‌السلام) فاصله انداخته باشد؟ آیا حاضرم برای

پیوستن به ایشان این دل‌بستگی‌ها را سر ببرم و قربانی کنم؟

پاسخ شما به این سؤالات چیست؟ اگر دوست داشتید آن‌ها را در بخش نظرات با ما در میان بگذارید.

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer